

Økt statlig styring kan gi bedre tannhelsetjeneste

En ny svensk rapport foreslår økt statlig styring av den svenske tannhelsetjenesten. Målet er å skape en mer effektiv og likeverdig tannhelsetjeneste.

 JOHAN ERICHS, MERA MEDIA

Den svenske Socialstyrelsen, som tilsvarer det norske Helsedirektoratet, foreslår økt statlig styring av tannhelsetjenesten, for å skape en mer effektiv og likeverdig tjeneste. Rapporten «*Tandvården och Vårdansvarskommittén Från rot till krona – förslag på områden för statlig översyn i tandvårdssystemet*» inngår i dokumentene til den svenske helseansvarskomiteén, som har fått i oppdrag å utrede et fullt eller delvis statlig ansvar for alle helse- og omsorgstjenester i Sverige. Den aktuelle rapporten om tannhelsetjenesten er altså en del av et større regjeringsoppdrag for å utrede mulighetene for et fullt eller delvis statlig ansvar for helse- og omsorgstjenestene. Utredningen skal legges frem sommeren 2025.

Kartleggingen av hvordan tannhelsetjenesten fungerer i dag er gjort ved å innhente synspunkter fra mer enn 60 ulike organisasjoner og interessenter i bransjen.

Sveriges Tandläkarförbund (som tilsvarer Den norske tannlegeforening), som den fremste representanten for tannlegeprofesjonen, understreker i sitt bidrag til utredningen viktigheten av bedre styring av

forskning og utdanning, blant annet gjennom forbedrede vilkår for doktorgradsstudenter, lærere, forskere og studenter. I tillegg fremmer forbundet ønsket om en tydeligere definisjon av ansvaret – herunder ansvarsfordelingen mellom finansiering, tjenestetilbud og omsorgsrollen.

Rapporten presenterer ingen reformforslag eller klare visjoner, men løfter frem fire prioriterte områder for videre diskusjon og gjennomgang:

- Skape bedre forutsetninger for prioritering etter behov.
- Sikre bærekraftig tjenesteytings- og finansieringsansvar.
- Styrke forutsetningene for forskning og utdanning.
- Ta et helhetlig grep om forebygging og helsefremmende tiltak.

Rapporten har et bredt perspektiv, der ulike aktører med tilknytning til tannhelsetjenesten har fått komme med innspill.

– Vi føler at profesjonen virkelig er blitt lyttet til, sier Daniela Sameland, samfunnspolitisk strateg i Sveriges Tandläkarförbund.

Økt statlig styring av svensk tannhelsetjeneste foreslås i en ny rapport fra den svenske Socialstyrelsen. – Vi ønsker tydeligere ansvarsroller i tannhelsetjenesten velkommen, og tror at det vil være til fordel for både tannhelsetjenesten og pasientene, sier Daniela Sameland, samfunnspolitisk strateg i Sveriges Tandläkarförbund. Foto: Sveriges Tandläkarförbund.

Bedre styring

I rapporten konstateres det at Sverige har en aldrende befolkning, og en utfordring for tannhelsetjenesten er hvordan eldre pasienter skal sikres god og effektiv behandling.

– Vi tror at en fornuftig prioritering er å satse mer på forebyggende tiltak for eldre enn hva som gjøres i dag. Det finnes nå et reformforslag, «Tiotandvård», som ligger på statens bord. Forslaget innebærer at forebyggende tiltak ikke subsidieres særskilt, men at pasienter fra 67 år og oppover kun skal betale ti prosent av referanseprisen for tannbehandlinger. Vi mener at dette ikke er riktig vei å gå. Vår anbefaling

er i stedet å gjøre det billigere å oppsøke tannhelsetjenesten for undersøkelse og veiledning om egenomsorg gjennom subsidier. Vi tror at forebyggende tiltak har en bedre effekt på både tannhelse og generell helse hos eldre, sier Daniela Sameland.

Sveriges Tandläkarförbund mener også at bedre styring og bedre forutsetninger for forskning og utdanning er nødvendig.

– Det finnes en del mangler, noe som også fremgår av rapporten: Dårlig arbeidsmiljø, usikre ansettelsesforhold, mangel på lærere og likestillingsproblemer – blant annet fordi det er vanskelig for forskere å ta foreldrepermisjon. Universitetssektoren har sakkett akterut. Vi ønsker å bryte opp utdaterte strukturer, og for eksempel skape bedre forutsetninger for klinisk forskning, som i dag er på etterskudd. Det må bli mer attraktivt å jobbe innen akademia, mener Daniela Sameland.

– Hvilke konsekvenser ser forbundet dersom forskning og styring av utdanning ikke forbedres?

– Det viktigste for oss er å sikre fremtidens tannlegeutdanning i Sverige. I dag har vi mangel på lærere, og på grunn av forestående avganger grunnet pensjon blant lærerne, kan vi bli tvunget til å rekruttere lærere fra utlandet bare for å opprettholde utdanningen i Sverige. Det ønsker vi å unngå. Vi mener at det må lønne seg å utdanne seg og å forske.

Tydelighet

I dag er ansvaret for tannhelsetjenesten delt mellom regionene, som har ansvar for å dimensjonere tjenestetilbudet og bærer et økonomisk ansvar, og staten, som også har økonomisk ansvar i tillegg til lovgivende ansvar.

– Ansvarsfordelingen kan noen ganger føre til uklarheter som rammer tannhelsetjenesten. Det er en risiko for at enkelte pasientgrupper havner i en vanskelig situasjon når det ikke finnes en felles forståelse av hvilke kostnader en statlig reform kan medføre for regionene. Slik det er nå, finnes det statlig vedtatte regionale reformer som er

Vi tilbyr komplette løsninger til bedriften din

 Sikkerhet	 Backup	 IT-support	 IT-utstyr
 Nettsider	 MS 365 Microsoft Office	 Internett	 Telefoni

www.sentu.no
Tlf. +47 400 00 333

Din IT-Leverandør
VI GJØR HVERDAGEN LETTERE FOR DEG!

vanskelige å gjennomføre på grunn av underfinansiering. For å unngå dette bør det være en tydelig ansvarsfordeling. En slik endring vil sannsynligvis komme pasientene til gode, sier Daniela Sameland.

– I lang tid nå har det vært vanskelig å få tannleger til å jobbe i de svenske distriktene. Dette innebærer at befolkningen i enkelte deler av landet har dårligere tilgang til tannhelsetjenester. Socialstyrelsen foreslår at en mulig løsning kan være lokale opptak av tannlegestudenter i distriktene, med et lavere karakterkrav. Dette skal bidra til å sikre tilgang på tannleger og gode tannhelsetjenester også utenfor storbyene. Er det riktig vei å gå?

– Vi tror ikke at det å senke karakterkravene er riktig løsning, siden dette kan gå ut over kvaliteten på tannlegene. Forbundet tror mer på en helhetlig tilnærming, der distriktene stimuleres til å lokke tannleger og andre nødvendige yrkesgrupper og bedrifter til å etablere seg på en naturlig måte, forklarer Daniela Sameland.

Samarbeid

Rapporten fremhever spørsmålet om styrket samarbeid mellom tannhelsetjenesten og det øvrige helsevesenet. Dette er blitt diskutert i mange år, men av ulike årsaker har det vært vanskelig å etablere et nærmere samarbeid.

– Det er et stort potensial i et tettere samarbeid, og vi som representerer tannhelseprofesjonene ønsker å se det realisert. Men det er hindringer som må overvinnes: Vi har ulik lovgivning, ulike driftskulturer og forskjellige journal-

systemer, for å nevne noen forskjeller. For pasientene vil et tettere samarbeid være til fordel og bidra til en mer helhetlig helseomsorg. Et forslag er for eksempel at tannhelsetjenesten skal bli en tydeligere aktør innen folkehelsearbeidet, ved å utføre enklere oppgaver som å måle blodsukker, blodtrykk med mer.

– Noen tannklinikker tilbyr allerede i dag skanning for diabetes og beinskjørhet. Vi ser klare fordeler med å jobbe nærmere helsetjenesten, men det er tvilsomt om det er ressurser til det i dag. I noen områder, som i distriktene, må først og fremst tannhelsearbeidet prioriteres, sier Daniela Sameland.

Økt kontroll nevnes også som et viktig tiltak for å avdekke velferdskriminalitet, som økt misbruk av støtteordninger innen tannhelsetjenesten.

– Vi deler synet på at det statlige kontrollapparatet har vært for svakt. Samtidig er vi bekymret for at for strenge kontrolltiltak vil kunne ramme seriøse aktører i form av økte administrative byrder. Vi ønsker at Inspektionen för vård och omsorg (IVO) og Försäkringskassan arbeider mer systematisk og med en tydeligere tilnærming, for å fjerne useriøse aktører og sikre kvaliteten i tannhelsetjenesten, avslutter Daniela Sameland.

Den aktuelle rapporten omhandler den svenske tannhelsetjenesten, og inngår i en større utredning om mulighetene for et utvidet statlig ansvar i hele helsetjenesten: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2025-2-9441.pdf>

Klokka 0000 på utgivelsesdato

www.tannlegetidende.no